Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiunĭ

Un şir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 60 fil.
Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul X. | Blaş 17 Martie 1900. | Numĕrul 11.

Peregrinii liturgieĭ magiare.

Aŭ păţit-o bieţiĭ de eĭ.

Aŭ rĕmas şi de pagubă — şi de rîs.

Nicĭ Dumnezeŭ nu le-a ajutat, ci cu marea sa înfuriată le-a adus a minte, că în biserica sa nu este deosebire de neam, şi că tot neamul e de o potrivă plăcut înaintea feţeĭ Sale, şi că nu iubesce pe ceĭ ce se lapĕdă de poporul, în care î-a aşeḑat Dînsul cu mâna sa cea atotputernică.

Ce era să facă Pontificele Roman? Nu putĕ să facă alt fel, de cum iĭ dictaŭ tradiţiunile Scaunuluĭ Apostolic. El a rĕspins din capul loculuĭ intrevenirea peregrinilor *„magiarĭ“* în favorul limbeĭ liturgice magiare şi nicĭ n'a admis, ca despre un asemenea lucru vorbă să se facă!

Dar să vedem, ce s'a întîmplat? Kecskóczi Ödön, unul dintre „peregrinii liturgieĭ magiare“ în Nr. 71 din „Budapesti Hirlap“ între altele scrie următórele:

„Sfinţia Sa s'a aşeḑat pe scaunul sĕŭ de catifea şi a îmbrăcat mantaua de purpură. La un sĕmn dat de camerarul de serviţiŭ ceĭ doĭ episcopĭ aĭ nostri s'aŭ pus în genunchĭ înaintea Sfinţieĭ Sale urmaţĭ de 12 membriĭ aĭ presidiuluĭ, fiind că pe alţiĭ nu î-aŭ admis în apropierea Sfinţieĭ Sale din considerare la vĕrsta Sa înaintată. *Vályi* (episcopul rutén de la Eperjes *Red.*) voi să dea cetire vorbireĭ sale maĭ înainte presentate spre vedere, în care vorbire înse nu i-s'a dat permisiune să facă pomenire de liturgia magiară; dar la un sĕmn dat a fost silit a se restringe numaĭ la puţine cuvinte. În cuvintele sale a tâlmăcit înainte de tóte omagiul peregrinilor sĕĭ faţă de Sfîntul Părinte din incidentul anuluĭ iubilar, apoĭ a presentat memorandul magiarilor greco-catolicĭ, amintind, că în memorandul acesta magiariĭ greco-catolicĭ cer concesiunea, de a putĕ folosi în liturgie limba lor maternă magiară. Atuncĭ s'a întîmplat, că unul dintre ceremonierĭ a făcut sĕmn de tăcere (pisszentet) şi o mişcare de adâncă mâhnire.“

Fie destul până aicĭ.

Unul dintre „peregrinii liturgieĭ magiare“ ne spune aşa dară, că pe lângă aceea, că n'aŭ fost primiţĭ în audienţă separată, ci numaĭ colectivă cu alţĭ peregrinĭ italienĭ, francezĭ, elveţienĭ; ne maĭ spune şi aceea, că episcopuluĭ Vályi i-s'aŭ şters din cuvîntare pasajul referitor la limba liturgică magiară, ba că nicĭ nu i-s'a conces peste tot rostirea vorbireĭ proiectate, şi că numitul episcop, după ce totuşĭ a cutezat a face amintire de numita cestiune, în mijlocul vorbireĭ sale a fost adus la tăcere din partea unuĭ ceremoniar al Curţiĭ Pontificale.

Faptele aceste înregistrate într'o fóe magiară, de un peregrin participant, carĭ fapte va să zică trebue să le socotim de autentice, aŭ lipsă de ceva comentar, fiind că ne privesc fórte de aprópe.

Înainte de tóte constatăm cu cea maĭ adâncă mulţumire şi recunoscinţă, că afacerea limbeĭ liturgice magiare prin ţinuta aicĭ descrisă a Sfîntuluĭ Scaun se póte socoti de terminată şi că un nor negru se împrăştie de pe orizonul bisericiĭ nóstre. Întru adevĕr Sfinţia Sa a şters din vorbirea episcopuluĭ Vályi pasajul, în care cerea concesiunea limbeĭ liturgice magiare, ér maĭ în urmă a oprit chiar ţinerea discursuluĭ întreg. Aşa ne spune corespondentul luĭ „B. H.“ şi e un lucru acum de publicitate.

Ce însĕmnă acésta? Cred că nu trebue să te forţezĭ într'a face ghîciturĭ. Sfîntul Scaun nicĭ nu vrea să audă de concederea limbeĭ liturgice magiare pe sama „magiarilor greco-catolicĭ“. Asta cred că va priceput-o acum şi parochul din Hajdu-Dorogh.

Că ce însĕmnă acésta pentru noĭ, e de prisos ca să maĭ spunem. Noĭ am arĕtat în repeţite rĕndurĭ pericolul cel mare, ce ar fi venit asupra bisericiĭ nóstre din introducerea limbeĭ liturgice magiare în ritualul bisericiĭ grecescĭ. Am arĕtat maĭ vîrtos, că înfiinţarea uneĭ episcopiĭ greco-catolice magiare, după cum de la început se proiectase, nu e periculósă pentru noĭ, dar că primejdia începe de acolo, dacă s'ar concede limba liturgică magiară.

Şi óre de ce? Sînt anumite lucrurĭ, carĭ nu se pot repeţi de ajuns.

Prin înfiinţarea uneĭ episcopiĭ magiare organismul bisericiĭ nóstre ar fi

---

Feuilleton.

1|13.

— Panegiric. —

S'a şters! . . .

În linişte, neplâns de nimenĭ, uĭtat de toţĭ şi de tóte 1/13 a trecut hotarele vieţiĭ pămîntene. Bĕtrânul Charon se va îndura dór, să-l trécă umbra pribégă de ceealaltă parte a misteriosuluĭ Styx.

Nimenĭ nu l-a însoţit până la grópă, nimenĭ n'a vĕrsat lacrime mincinóse la căpătîiuluĭ luĭ, şi nicĭ un orator nu s'a sinchisit, să arete meritele, ce decedatul le-a avut în viéţă. Nicĭ flamurĭ, nicĭ sicriŭ din tinere ramurĭ . . . nicĭ cruce la căpătîĭ. A fost — nu maĭ este — *s'a şters!*

Măcar că, cruce trebuia să-ĭ punem la căpătîĭ, căcĭ creştin era bietul 1/13, şi de şi nu a fost cu siguranţă Român, a fost de sigur de ritul oriental. Tocmaĭ de aceea fie-ĭ şirele aceste cruce de pază! Vestéscă lumiĭ mórtea bietuluĭ 1/13, ca o mórte neplânsă de nimenĭ, vestéscă în aceea-şĭ vreme necontestabilul progres retrograd al némuluĭ românesc. Căcĭ orĭ ce s'ar zice, şi orĭ ce s'ar face, rĕmâne clar ca lumina sóreluĭ, că prin trecerea luĭ din viéţă am dat cu un paş îndĕrĕt: din ce eram cu 12 zile îndĕrĕtul lumiĭ civilisate, azĭ am ajuns a fi cu *13 în urmă.*

*

Am rĕmas cu o zi în urmă, şi ce are a face? îmĭ va reflecta cutare tradiţionalist. Pentru că, mĕ rog, la noĭ tóte sînt tradiţionale: datinile — bune orĭ rele, cum orĭ fi — politica, calendariul . . .

Adecă — pardon! Politica şi calendariul sînt — dogme. Cum că politica să fie dogmă, trécă-ducă-se, dar calendariul, audĭ d-ta, *calendariul* să fie „cestiune dogmatică de primul ordin“? În capul unuĭ biet *eretic* nu póte pĕtrunde adâncul sens al acestuĭ non-sens.

Să precisăm.

Dacă schimbarea calendariuluĭ este cestiune *dogmatică,* cea dintâiŭ conclusie e, că nu se va putĕ introduce nicĭ o dată. Căcĭ *dogmele* nu se schimbă, după cum politicianul îşĭ schimbă părerile, şi după cum îşĭ schimbă un cavaler — mănuşile. Dacă calendariul e dogmă, va rĕmânĕ în veciĭ vecilor dogmă neschimbată. Urmarea e, că — aproximativ — de acum în o sută de anĭ vom rĕmânea în apoĭ de lumea civilisată cu 14 zile, peste 200 de anĭ cu 15 zile peste 1000 de anĭ cu 23 zile, peste 2000 de anĭ cu 33 de zile. Vom scrie pe atuncĭ Ianuarie pe când lumea cultă scrie Martie şi vom ajunge, să prăsnuim Paştile în luna luĭ Cuptor şi Crăciunul în vreme ce Europa cultă mâncă ouĕ roşiĭ . . . .

Adecă, vorba vine, *vom* prăsnui; vor prăsnui strănepoţĭ de strănepoţiĭ nostri. Pe atuncĭ óseele nóstre vor fi de mult risipite şi mâna, care scrie aceste rîndurĭ, şi ochiĭ carĭ trec preste şire, vor fi de mult pămînt . . . „în pămînt te veĭ întórce.“ . . . Pămînt, tină vor fi trupurile nóstre, dragă cetitorule; strănepoţiĭ se vor juca în nisipul curţiĭ şi nu le va trece prin minte — cum nicĭ nóuĕ nu ne trecea, — că nisipul acela avea o dată formă de trup, ca şi al lor, cu dorinţe şi visurĭ, cu durerĭ şi bucuriĭ apuse pe vecie.

rĕmas *neatins,* şi noĭ am fi rĕmas tot provincià mitropolitanà *română,* şi s'ar fi magiarisat câţi va *ruteni* perduţi deja, carĭ s'ar fi găsit *pe teritoriul diecesei noŭ înfiinţate.*

Dar prin concederea *limbei liturgice magiare* semînţa desbinăriĭ şi a desorganisăriĭ s'ar fi vîrit în trupul provinciei nóstre bisericescĭ. Puterea de stat, care lucră sistematic pentru întărirea elementuluĭ magiar cu desconsiderarea drepturilor popórelor conlocuitóre ar fi găsit în cele maĭ multe comune câte va suflete slabe de ânger, carĭ s'ar fi declarat de *greco-catolicĭ magiarĭ* şi de dragul lor eram datorĭ a concede câte o dată şi folosirea limbeĭ liturgice magiare şi étă că era gata cu romanitatea provincieĭ nóstre bisericescĭ.

Étă unde a fost pericolul! Şi étă unde aŭ ţintit înscenatoriĭ şi trimităţoriĭ „peregrinilor liturgieĭ magiare“!

Sfîntul Scaun încă le-a dat rĕspunsul cuvenit. Nicĭ nu ĭ-a ascultat. Ĭ-a *primit* ca pe *fiĭ* aĭ bisericiĭ, veniţĭ a depune omagiul lor înaintea Scaunuluĭ fericituluĭ Apostol Petru, dar ĭ-a *refusat* ca pe *deputaţĭ* veniţĭ a cere limba *magiară* ca limbă *liturgică.*

Un lucru totuşĭ e de remarcat în ţinuta Sfîntuluĭ Scaun. A nume *asprimea,* cu care ĭ-a tractat pe „peregriniĭ liturgieĭ magiare“.

Cine cunósce *dragostea* cu care Sfîntul Scaun primesce pe toţĭ fiiĭ bisericiĭ de pe tóte suprafaţa pămîntuluĭ, acela de sigur va rĕmâné încremenit, vĕḑênd procedura Sfîntuluĭ Scaun.

Maĭ întâiŭ nu ĭ-a primit în *audienţă separată* pe „peregriniĭ liturgieĭ magiare“.

În locul al doilea a *şters* din vorbirea episcopuluĭ Vályi partea referitóre la liturgia magiară.

În locul al treilea a oprit peste tot ţinerea *vorbireĭ de a casă pregătite* a episcopuluĭ Vályi şi l-a îndrumat la ţinerea uneĭ scurte cuvîntărĭ convenţionale şi de şablon.

În locul al patrulea l-a întrerupt pe episcopul Vályi în mijlocul vorbireĭ, când adecă în butul oprelisceĭ a amintit de liturgia magiară.

Ce a putut fi causa la o asemenea asprime întru adevĕr ne maĭ pomenită?

Rĕspunsul nu va fi greŭ de aflat! Étă-l!

Comitetul regnicolar din Ungaria acum de o mulţime de anĭ tot vecséză pe Sfîntul Scaun, să concédă limbă liturgică magiară pe sama greco-catolicilor magiarĭ, carĭ acum sînt la 200 000, că alt cum acestia se fac reformaţĭ, neuniţĭ, şcl.

Ca să dovedéscă Sfîntuluĭ Scaun adevĕrul afirmaţiunilor sale, de anĭ de zile adună la subscrierĭ „greco-catolice magiare“ şi de anĭ de zile adună „peregrinĭ greco-catolicĭ magiarĭ“, pe carĭ să-ĭ presinte Sfinţieĭ Sale drept dovadă vie.

Şi la urmă ce să veḑĭ?

Étă să presintă în Roma înaintea Sfîntuluĭ Părinte 480 *rutenĭ greco-catolicĭ* din Ungaria, conduşĭ de *episcopiĭ rutenĭ greco-catolicĭ* de la Eperjes şi Muncaciŭ!

Eĭ bine! se va fi întrebat Sfîntul Scaun, aceştia sînt *magiariĭ greco-catolicĭ?*

Orĭ dóră cred ruteniĭ, că la Roma nicĭ atâta nu sciŭ, că *ruten* şi *magiar* nu e tot una?

Étă dar, pentru ce a fost îndignat Sfîntul Părinte. Ĭ-a prins cu minciună pe greco-catoliciĭ magiarĭ, adecă s'a convins, că nicĭ nu esistă greco-catolicĭ magiarĭ, ci că esistă greco-catolicĭ rutenĭ, carĭ pentru un os de ros sînt gata a se lăpĕda de neamul lor şi de legea lor.

Se nu se fi îndignat Sfîntul Scaun la un asemenea spectacol?

S'a îndignat şi a dat espresiune îndignăriĭ sale pe faţă. Pe episcopul Vályi, care în butul opreliştei a însistat a vorbi de liturgia magiară, în mijlocul vorbireĭ, în presenţa alor 2000 peregrinĭ veniţĭ din tótă lumea, l-a adus la tăcere.

Bine li-s'a întîmplat.

Aŭ prânzit cu minciuna. De cină înse n'aŭ căpĕtat.

Plata renegaţilor e — dispreţul.

De ar fi esistat magiarĭ greco-catolicĭ, dar magiarĭ neaoşĭ, am puté simpatisa cu nisuinţele lor.

Pentru *rutenii renegaţĭ* nu avem de cât dispreţ.

Cu renegaţĭ nu s'a fericit încă nicĭ o ţéră.

Feréscă-se şi magiariĭ de eĭ.

Parasiţiĭ nu fac cinste nimĕruĭ.

Ér noĭ româniĭ greco-católicĭ, carĭ prin respingerea renegaţilor am primit cea maĭ strălucită satisfacţiune pentru credinţa, cu care ţinem la aşeḑămintele nóstre bisericescĭ şi la dulcea nóstră limbă, să ne unim cu toţiĭ, şi acum la rîndul nostru să grăbim în numĕr cât maĭ imposant la Scaunul Fericituluĭ Apostol Petru, spre a da publică şi solemnă asigurare, că ţinem cu credinţă nestrămutată la unirea cu s. Biserică a Romeĭ pe basa organisaţiuneĭ rĕsăritene a provincieĭ nóstre bisericescĭ.

Şi să fim sigurĭ, că tăria credinţeĭ nóstre va fi întimpinată cu alt fel de primire de Părintele nostru cel Bun, cu primirea ce se cade celor ce cu bărbăţie mărturisesc a Părinţilor credinţă chiar şi înaintea celor puternicĭ aĭ pămîntuluĭ!

. . . Nu le va trece prin minte; şi vre o gingaşă strănepótă, de va trece pe acolo îşĭ va păzi fusta de mĕtasă cu multă grije, ca să nu se atingă de — tina trupurilor nóstre. Cu multă grije se va păzi, să nu o atingă pămîntul din care e luată, şi în care se va reîntórce şi ea o dată . . .

Dar unde am ajuns? Vorbiam de calendar, şi mĕ pomenesc la — prav şi cenuşă. Nu e mirare; omul e aşa de mic faţă cu atot-nimicitórea Vreme, şi Vremea e aşa de mică faţă cu oceanul fără marginĭ al eternităţiĭ!

Spuneam, că vom ajunge o vreme — dacă peste tot Românul nu îşĭ va isprăvi până atuncĭ cele şepte vieţĭ, ce le are în peptu-ĭ de aramă — când vom prăsnui Paştile în luna luĭ Cuptor, şi Crăciunul în vreme ce Europa cultă se va saluta cu „Christos a înviat.“ Dar ce are a face? Apa curge, *pietrile rĕmân* . . .

Şi dacă vre unuĭ neorientat îĭ va da prin cap să céră esplicaţia acesteĭ stărĭ retrogade, îĭ vom astupa gura cu:

— Pentru că-ĭ „cestiune dogmatică de primul ordin“, ca noĭ să rĕmânem din ce în ce maĭ înderĕt-ul lumiĭ civilisate.

*

Să nu ne sfărmăm înse capul prea mult. Vor vedea strănepoţiĭ nostri ce vor maĭ face . . . tréba lor!

Noĭ să rĕmânem pe lângă 1/13, pe care îl perdem pentru tot de una. Cum eraŭ legate de olaltă aceste dóuĕ cifre, acum ne va fi aşa de neobicĭnuit, să le vedem stingherite . . . Îmĭ face impresia uneĭ despărţirĭ bruşce. Eram dedaţĭ să le scim la olaltă — 1/13 — când scriam 1, sciam că 13 are să urmeze necondiţionat. Autorul capo d'opereĭ „Paul şi Virginia“ a scris: „când întâlniaŭ pe unul unde va, puteaĭ fi încredinţat, că nicĭ cel alalt nu era de parte.“ Ast fel stam şi cu 1/13. Şi acum să-ĭ vedem de o dată stingheriţĭ? Să-ĭ vedem despărţiţĭ pentru tot de una?

Despărţire!

E aşa de grea vorba asta, chiar şi când e vorbă de cifre mórte . . . .

Cu greŭ ne vom împĕca cu idea acesteĭ „despărţirĭ“.

Şi ne va durea chiar când vom ajunge la — *3/15 Maiŭ.*

S'a şters pentru tot de una şi acest memorabil şi sfînt dat: 3/15 Maiŭ nu vom maĭ avea. Vom avé 2/15 Maiŭ; acesta va corespunde terminuluĭ istoric, dar ce folos dacă nu-l vedem acolo pe 3? Vom avé 3/16 Maiŭ; aicĭ îl aflăm éră-şĭ pe 3, dar ce folos când 16 sună aşa de străin? Sînt aşa de strins legaţĭ aceştĭ numerĭ în istoria némuluĭ nostru şi în inimile nóstre, în cât nu-ĭ maĭ cunóscem, când nu îĭ vedem alăturĭ. Paul e trist când nu maĭ vede pe Virginia — şi Virginia plânge când nu-l maĭ scie pe Paul aprópe . . .

*

S'a şters!

Eĭ şi dacă s'a şters, s'a isprăvit. Lumea îşĭ va urma cursul sĕŭ, pămîntul se va învîrti şi pentru maĭ de parte în jurul osieĭ sale.

Puţină încurcătură vom maĭ avé icĭ-colo când vom scrie vre o epistolă, folosind ambele date, dar ne vom deda, căcĭ aşa e făcut omul să se dedea cu tóte. Aşa e făcut omul . . . . .

Şi lumea va merge înainte ér noĭ vom ţinea pas cu progresul eĭ, oprindu-ne la fie care veac cu câte o zi de popas.

. . . „Pietrile rĕmân!“

Blaş, 1/14 Martie.

Simin.

Cetirea Bibliei. În nr. 9. din „Bunul Econom“, se recomandă pentru ţĕranii sciutori de carte, cetirea bibliei, ca cea mai de trebuinţă hrană sufletéscă, şi se spune, că pe acésta mai în tâiŭ trebue să o cetéscă fie cine.

Nu împărtăşim vederile scriselor acestora. A pune biblia întrégă în mâna unui necărturar, ca să cetéscă unde i se va deschide cartea, nu e bine, fiind că, mai cu samă, în legea vechе va da de pagini întregi nepricepute de mintea lui.

A alege însĕ din biblie părţi anumite saŭ chiar ai da legea nóuă întrégă, ori şi numai evangeliele da, înţelegem, şi nu ne îndoim, că cetirea acésta îi va fi de un netăgăduit folos.

Un lucru a uitat însĕ dl Chendi, scriitorul acelor şire din „Bunul Econom“, că anume: n'avem traduceri controlate şi trecute prin revisiunea bisericéscă. Şi d-sa greşesce fórte mult, când nu găsesce traducerilor societăţii engleze alt cusur, de cât acela, că limba din „ele e prea puţin românéscă“ N'a fi chiar aşa! Traducerile acelea de bună samă nu le-a făcut un ardelean, şi nu sînt scrise în limba asta de aci, de care Dsale acum îi vine rĕŭ, — la tot casul le-a făcut unul „de dincolo“. Dar, cusurul cel mai mare al acestor cărţi, este, că sînt pline de greşeli protestante. Şi defectul acesta noi îl găsim destul de mare, ca să nu uităm a ruga On. Redacţie a foii de la Orĕştie, să facă acéstă mică îndreptare şi să îndemne poporul să nu cumpere biblia, pe care o afli de vênzare în ori ce piaţă de cărţi, căci nu va găsi în ea adevĕratele învĕţături creştinesci.

Sperăm, că dl Moţa, care încă e preot va ţinea samă de cererea nóstră în chiar folosul bine priceput al credincioşilor sĕi. —

Parlament cumpĕrat cu bani. — Declaraţiunea ce ministrul Fejérváry a dat-o în şedinţa din 8 a l. c. prin care a recunoscut indirecte colectele oficióse ce s'aŭ făcut pentru scopuri electorale, a revoltat chiar şi pe patrioţii nostri. Sub titlul de mai sus „Nagyvárad“ organ tisza-ist scrie un lung prim-articol, din care estragem şi noi câte va pasaje, spre mai mare laudă a constituţionalismului din ţara nóstră.

„Că în Ungaria alegătorii nici înainte de asta n'aŭ fost din convingere conduşi la urne, că cele mai sfinte dorinţe constituţionale ei nu şi le-aŭ îndeplinit gratuit, ci că voturile şi-aŭ avut o adevĕrată bursă sub stégurile naţionale: asta am sciut-o şi până acum. Avut-am cunoscinţă despre îndopări şi beutură, despre corumperi cu bani şi despre cumpĕrarea de suflete. Tóte aŭ fost un secret public, ce se pĕrînda din gură în gură. O decadenţă morală a fost şi aceasta. Dar decadenţa morală tot n'a fost în gradul, la care am ajuns acuma“.

Aici reproduce cuvintele ministrului Fejérváry, apoi continuă:

„Ce însemnéză acésta vorbire? Însemnéză, că în faţa parlamentului, în forul publicităţii se găseşte un ministru, un soldat, care e silit să declare pe faţă, fără încungiur, că da, parlamentul maghiar se cumpĕră cu bani. Acolo rĕsună şi se recunósce acésta între păreţii parlamentului, şi pe domnii deputaţi, fără osebire de partid, nu-i cuprinde ruşinea, decadenţa morală. Ei nu se sfiesc, că despre dînşii trebue să se facă acéstă constatare în sala festivă a constituţiei naţiunii maghiare.

„Din acéstă pricină noi ţinem de o decadenţă morală non-plus-ultra, de o adâncime în noroiŭ acea situaţie, în care am ajuns. Pentru-că în timp ce vorba este de spese constituţionale, numai în cercuri private, între patru păreţi intimi, saŭ pe coridorul camerei, şi aceasta este o degenerare a moravurilor. Cu tóte acestea, ele nu ating acel grad de reparaţiune, când spesele mandatului se desbat înaintea publicităţii. Când înaintea publicităţii se recunóşte, că pe noi nu ne-a trimis acolo voinţa poporului, *nu valórea nóstră individuală, capabilitatea şi însufleţirea nóstră patriotică, — ci banul, banii nostri saŭ banii altora.* Pe noi ne-a cumpĕrat partidul nostru, guvernul saŭ oposiţia, pentru ca lui să-i servim şi în acest chip să ne fericim!

„Un mare pĕcat al vechiului sistem a fost corupţia electorală; acésta i-aŭ aruncat-o în faţă contrarii aceluia. Era nóuă a introdus în adevĕr, legea mai strictă în contra abusurilor electorale; dar cu tradiţiile tot n'a putut să rupă şi a intercalat în lege taxele de cărăuşit. Apoi, zĕŭ, nici nu e idealul alegerilor curate, când spesele constituţionale, în ori ce formă, sînt intercalate în lege!

„O scârbă generală are să cuprindă întréga naţiune, când rufele murdare nici nu se spală în parlament, ci acolo se întind numai; o consternaţie generală pentru propriile pĕcate ale naţiunii, dacă din sufletul ei n'a perit cu totul ori ce judecător al moravurilor curate“.

Bucovina slavă, ori română? — Organul Germanilor radicali „Ostdeutsche Rundschau“ sub acest titlu, se ocupă de Bucovina, esprimându-şi mirarea pentru simpatia deputaţilor români faţă de Ruteni. „Dacă pericolul comun apropie ómenii de olaltă, — conclude numita fóie — atunci Românii în Viena trebue să fie pe partea Germânilor şi nu pe a acelora, cari vor să facă din Austria un stat al Slavilor apuseni“.

„Patria“ de Vineri, reproducênd scrisele din „Ostdeutsche Rundschau“ admite că dóuĕ fracţiuni numeric slabe ale poporaţiunei Bucovinei, chiemate a se sprijini reciproc, Românii şi Germânii, sînt espuse în aceeaşi mĕsură periclului slavisărei, costată însĕ tot o dată apariţiunea curiósă, după care cu tóte astea deputaţii români bucovineni păşesc alături şi solidari cu majoritatea slavă a parlamentului, ér deputaţii germani din ţéră luptă în dieta provincială umĕr la umĕr cu Polonii şi Rutenii în contra Românilor. Găsesce fórte justă observarea lui „Ostdeutsche Rundschau“, că pericolul comun ar trebui să apropie pe Români de Germani.

La urmă se întrébă „Patria“, ce avantagiŭ resultă din alipirea deputaţilor români la Slavi şi nu găseşce nici un avantagiŭ. „Dacă am făcut progrese când va — scrie „Patria“, — le-am făcut alături cu Germanii, şi că un Hormuzachi şi un Tomasciuc, cele mai alese spirite ce le-am avut, aŭ profesat aceea politică germâno-filă, şi asta ar trebui să fie pentru noi un indemn mai mult pentru a o urma.“

Magiari greco-orientali. — Nu dă Dumnezeŭ să se desprimăvereze şi étă că aŭ şi pornit a rĕsări ciupercile.

Aflăm din fóia „Magyar Szó“, că epitropii bisericei greco-orientale din Sepsi-Szent-György aŭ declarat, că ei nu vor să se facă membrii la „Astra“, de óre ce ei nu sînt *valachi*, ci *magiari greco-orientali*. Declaraţia

---

Rĕspuns.

Dragă Ileană!

M'am bucurat nespus de mult, de celea comunicate, şi mulţumită amabilităţii dlui redactor, pot să mĕ recompensez, cu o scrisóre „sub linie“, riscând ca şi tine „să îmi atrag câte va priviri duşmănóse“.

„Emanciparea de sub cătuşele luxului“ ar merge fórte anevoie. Întâiŭ şi întâiŭ ar trebui pus basă unei radicale culturi sufletesci, apoi ar veni judecata justă şi sănătósă, care *să despreţuéscă podóbele esterne,* acest viţiŭ tot de una militant al societăţii; ar urma apoi desvoltarea simţului uman — atât de negligat în vremea nóstră, — şi de dreptate, şi alte multe calităţi, cari ar schimba egoismul, vanitatea şi invidia, cari ademenitor cuceresc tot mai mult teren.

Unde rĕmâne apoi superficialitatea? Cei mai mare rĕŭ al epocei nóstre! Dar étă o pildă!

Ce ai zice tu, când venind vorba într'o societate de criticele lui Maiorescu, o damă „elegantă“, dechisată ca o păpuşe reclam, te coteşte şi te întrébă *dacă ai bătături?*

O alta să te întrebe, cât te costă o toaletă? Tu să-i spun sincer, că 25—30 fl. ér dnia ei să te ficseze din creştet până în tălpi despreţuitor şi „umflându-se în pene“ să te lase la o parte. O toaletă a dniei ei costă 70—80 fl. şi ea mĕsură omul după scumpetea rochiilor.

Plus, că îţi scrutéză tóte în şir ori ce cute a rochiei, ori ce suviţă din frisură, care are cutezanţa, de a să emancipa de la locul menit ei. Apoi păláriile, o mare belea pe capul bietelor dame.

Nu me vĕzusem cu o damă timp îndelungat. Aduce vremea ocasia, că ne revedem şi ce se vedţi, dama respectivă, uită alte bucurii ale revederii. La prima privire, îmi ficséză o biată pălărie nevinovată. A interesat-o mai mult — pălăria, ca persóna.

Ei bine, nu sînt aceste abnormalităţi? Ba mai mult, sînt decadenţă spirituală. Şi rĕul acesta ar trebui sanat până nu e prea târziŭ, până nu e risipă totală, până nu ne-aŭ ajuns bieţii creiţăraş, adunaţi de bărbaţi cu sudóre, în mânile jidanilor şi altor lighióne de liferanţi, cari să sciŭ folosi de scăderea omenéscă şi esauriéză pungile cu şarlataniile lor de modă.

Punênd pond pe lucruri mai de valóre ca vanităţile trecĕtóre şi schimbăcióse ale modei, nu am ajunge acolo, ca vorbind cine va de o carte noŭ apărută saŭ de vre un auctor să plictiséscă lumea din jurul sĕŭ şi să vadă cum evantailele îşi fac calea spre buze şi privirile să îndreptă spre tavan.

Cultivându-ne *inima, judecata* şi *cunoscinţele* am pune o basă seriósă şi temeinică culturei nóstre, care pentru noi are un merit cu mult mai real, de cât tóte nimicurile cu cari ne îndeletnicim.

* * *

Am mers póte prea de parte, şi îmi voiŭ fi câştigat o duzină de duşmani. Dar . . . n'are a face! am consciinţa liniscită.

La cele alalte scrise ale tale nu reflectez, chiar şi tu le vei fi uitat deja: „Ce e val, ca valul trece!

Te sărută

Margareta.

acésta aŭ făcut'o bravii epitropi din incidentul acela, că pe 15 Martie dl profesor Niculae Bogdan ca delegat al Asociaţiunii a vrut să înfiinţeze în Sepsi-Szent-György un noŭ despărţămînt al Astrei.

Gratulăm fraţilor neuniţi la acuisiţia nóuă. Bine că nu mai sîntem singuri cu greco-catolicii magiari. Acum aŭ şi ei. Atâta mângâiere ne rĕmâne.

Solatium miseris, socios habuisse dolorum!

Iubileul mitropolitului Mihályi. — Sub acest titlu cetim în numĕrul 5. din „Nóua Revistă Română“ următórele apreţieri:

„În timp ce membrii congresului pentru autonomia catolică lucréză în Pesta avînd o singură ţintă comună: subjugarea bisericii române unite, uniţii — se gătesc de serbări şi chiar serbează. Nu invinuim! Dar după sgomotul şi luptele de astă tómnă se pare că un fel de obosélă a cuprins atât pe preoţi cât şi pe credincioşi.

„Uniţii se pregătesc să serbeze în anul acesta iubileul de 200 de ani al esistenţii bisericii lor; ér în 2 Februarie aŭ serbat iubileul de 25 de ani, de când Î. P. Sfinţia sa Dr Victor Mihályi de Apşa, mitropolitul Blaşului şi membru onorar al Academiei române, a fost ridicat la trépta episcopiei.

„Sînt bune serbările, mai înaltă şi ele inimele obosite; dar cele confesionale trebue să fie bine cumpănite, orînduitorii lor trebue să se ferească de tot ce ar puté supăra pe fraţii de altă credinţă; cunoscute fiind năsuinţele mitropolitului Mihályi de a trăi în pace şi bună înţelegere cu episcopii bisericii române ortodoxe, credem că acele serbări nu vor strica armonia celor dóuĕ biserici surori.

„Mitropolitul Mihályi, urmaşul unei vechi şi boereşti familii române din Maramurĕş, s'a născut în 1841; absolvând în Roma studiile teologice, a fost numit profesor de teologie, în dată secretar mitropolitan ér în 2/II 1875, a fost înălţat la trépta episcopiei, fiind denumit episcop al Lugoşului. Timp de 20 de ani a condus diecesa Lugoşului ridicând multe biserici şi şcoli, îmbunătăţind şi starea materială a fondurilor bisericesci. Prin ţinuta sa bărbătéscă şi purutea românéscă, a câştigat stima tuturor, şi ajungerea lui de mitropolit al uniţilor a fost o adevărată serbare, de nu chiar o victorie naţională.

„În 26 Maiŭ 1895 a fost întronisat în scaunul mitropolitan; cu ocasiunea acésta jurnalele magiare cereaŭ noului mitropolit să-şi schimbe ţinuta, să înceteze de-a fi omul bisericii şi neamului sĕŭ şi să treacă în tabĕra duşmană, să-şi pue posiţia sa cea înaltă în serviţiul politicei magiare. Mitropolitul Mihályi n'a ascultat aceste ademeniri, el a rĕmas tot apărătorul drept şi neînfricoşat al bisericii sale. Viaţa sa de mitropolit e o neîncetată luptă împotriva guvernului şi catolicilor magiari. Chiar şi acum, de o parte duce o luptă în contra guvernului, care pretinde ca raportele şcolilor din Blaş să se editeze şi în l. magiară; ér de altă parte el e capul şi sufletul acţiunilor împotriva autonomiei catolice, ce tinde să subjuge biserica unită şi să-i răpească drepturile ce-i asiguraŭ caractĕrul românesc.

„Prin ţinuta sa bărbătéscă a câştigat stima şi iubirea tuturor românilor din Ungaria, dar şi ură şi invinuire din partea magiarilor şovinişti.“

Revistă politică.

Afaceri interne. Astăzi nu se mai póte zice ca odinióră, că extra Hungariam non est vita. La convingerea acésta a ajuns şi ministrul actual de interne, Széll. Vĕdĕnd el marele numĕr al emigraţilor a dat o ordinaţiune pentru tóte comitatele acelea, în cari emigrările aŭ luat dimensiuni mai mari. Într'însa ministrul impune auctorităţilor comitatense subalterne să vină în contact immediat cu cei ce voesc să-şi părăséscă patria şi punĕndu-le înaintea ochilor multele greutăţi şi de multe ori nenorociri, ce sînt împreunate cu cercarea unei nóuĕ patrie, să scirieéscă causele pentru cari aceştia î-şi părăsesc vatra părinţéscă. Dacă motivele sînt de natură economică ori socială, atunci inseşi auctorităţile comitatense să cerce mijlócele pentru sanarea rĕului. Ér dacă tóte sforţările oficialilor se adeveresc de zădarnice întru împedecarea emigrărilor şi în contra celor ce-şi caută o nóuă patrie nu subsistă nici o pedecă, vice-comiţii să înainteze numai de cât actele pentru estradarea pasaportului, ca să nu se întîmple ca până acum, când ómenii sĕraci î-şi vindeaŭ şi puţinul ce-l aveaŭ şi apoi mergeaŭ la ministeriul de interne pentru scóterea pasaportului, unde trebuiaŭ să aştepte de multe ori cu sĕptămânile, spesându-şi întrégă sumuliţa de drum, până ce vice-comitele înainta documentele de lipsă.

Parlamentul încă nu a terminat cu votarea budgetului. Ba după dimensiunile, ce le aŭ luat discusiunile nici nu se va termina curînd. Şi fiind că guvernul voesce cu ori ce preţ, ca budgetul să fie votat pe Pascile apusenilor, a şi pregătit un proect, în virtutea căruia şedinţele parlamentare să lungesc cu o óră.

Austria. După semnele, ce se arată, parlamentul imperial abia întrunit se va amîna din noŭ. De la redeschiderea lui până acuma s'a ocupat numai cu grevele lucrătorilor de la minele de cărbuni şi cu pactul recruţilor. Dar nici acestea nu sînt terminate. Cehii, ce e drept, nu fac obstrucţie în ce privesce proectul recrutării, căci zic ei, nu vreŭ să denege Monarchului mijlócele prin cari Austria se menţine ca putere mare. De altă parte înse ei nu aŭ încredere în guvernul actual. Puţină simpatiă arată pentru cabinetul Kŏrber şi alte partide austriace. Ast fel stând lucrul ministeriul Kŏrber are misiunea de a amîna parlamentul până prin luna lui Maiŭ, deschiḑĕnd în locul lui dietele provinciale şi cercând din noŭ cu conferinţele de împăciuire dintre Nemţi şi Germâni. Dacă planul guvernului, de a împăca elementul slav cu cel germân, nu va succede nici acum, în Austria va urma absolutismul.

Transvaal. Burilor începe a le merge mai rĕŭ. Generalul Roberts pretutindenea respinge oştirile inimice, ce îi ţin calea către Bloemfontein. Până acum Burii mai nutriaŭ speranţa, că rĕsculându-se africanderii din ţara Cap, vor sili pe Roberts, ca o parte a armatei sale, să o îndrepte spre sufocarea rĕscólei. Dar în urmă î-a părăsit şi nădejdea acésta după ce resculaţii, cam trei mii la numĕr, s'aŭ supus. Starea Burilor e cu atât mai desolată, cu cât în însĕşi taberele lor s'aŭ format dóuĕ partide. Unii voesc pace sub ori ce condiţiune, pe când alţii, şi aceştia sînt mai mulţi, vreaŭ să se lupte până în sfârşit. Dacă va succede Anglezilor, ca să-i învingă, ei vor devasta ţara întrégă, ca să nu-i pótă lua folosul.

Aşa eraŭ stările până acum. În timpul din urmă înse s'aŭ înrĕutăţit şi mai tare. Capitala statului libĕr Oranje a căḑut. Generalul anglez French a ocupat-o fără nici o resistinţă. Ast fel stând lucrul preşedinţii republicilor din Africa sudică aŭ cerut pace telegrafice de la guvernul din Londra. Cererea lor a şi fost cetită în ambele corpuri legiuitóre. Resunet însĕ nu a aflat. Salisbury, care a cetit cererea în casa de sus, între altele a spus şi aceea, că el în rĕspunsul sĕŭ adresat lui Krüger, a enunţat principiul, că sub condiţiunea, ca cele dóuĕ republice să rĕmână independente, ei nu vreaŭ să scie de pace. Trimis-aŭ Burii scrisori şi la celelalte puteri fie europene, fie americane. Mai multă mângâere aŭ avut de la Statele Unite, cari promit mijlocirea unei păci mai puţin îngreunătóre pentru Buri. Ér puterile europene cele mai multe s'aŭ declarat de neutrale, până când vor vedé intenţiunile Angliei, dacă îi place adecă, să întrevină şi ele. Privirile tuturora sînt îndreptate acum asupra Rusiei, de unde se aşteptă ceva sprijin pentru bravii Buri.

Corespondinţe.

Din marginea Câmpiei.

Nota, care caracteriséză mai ales în timpul din urmă scrisele nóstre, a celor de la sate, e mai ales tânguitóre. Nu sciŭ cum, dar ne-am făcut de o dată aşa de pesimişti, cât ni se pare, că sórtea nóstră e cu mult mai rea de cât a tuturor funcţionarilor şi slujbaşilor. Noi nu mai putem lua pilde de la preoţii bĕtrâni, nu ne mai încântă viaţa lor ideală, luptele, suferinţele şi lipsele ce ei aŭ îndurat, — pentru că ne am însuşit şi noi o dosă bună de materialism. Şi de multe ori, chiar mie mi se pare, că e firesc să fim aşa. Până când toţi înaintéză cu timpul, noi stăm locului, ca şi cum am fi prins rădecini. Şi apatia acésta se refere chiar şi la lucruri, cari mai de aprópe pe noi ne ating.

Étă de pildă, se spun câte va vorbe de celea dóuĕ fonduri create de noi şi pentru noi: de fondul vĕduvelor şi al orfanilor şi de fondul preoţilor deficienţi.

Zilele acestea am primit dóuĕ circulare, prin cari ni se comunică şi nóuĕ celor din provincie starea acestor fonduri.

Fondul deficienţilor, început înainte cu 10 ani cu un capital de 5000 fl. dăruit de marele Mitropolit Vancea, a ajuns la cifra de peste 26 mii fl. Cifră destul de mare, dar totuşi prea mică, pentru ca din venitele ei să se pótă ajuta la bĕtrâneţe un preot care a slujit altariului 45—50 ani. Căci ce se dă unui preot? chiar 120 fl. cât capătă

un învĕțător la 10 anĭ. Nu vreaŭ să invidiez pe învĕțătorĭ, căcĭ am fost tot de una de principiul, că preotul cu învĕțătorul aŭ să trăéscă în cea maĭ bună armonie, chiar pentru cultivarea și progresul poporenilor din o parochie; — ceea ce doresc, e să constat, că pensia acésta e neproporționată cu studiile și pregătirea unuĭ preot. Cum va putea un biet preot de 70 anĭ incapace de orĭ ce muncă, să trăéscă din aceștĭ 120 fl. anual?

Dar . . . . și acest *dar* mĕ turbură pe mine, *taxele restante la acest fond fac 2742 fl.* dacă aceste s'ar fi solvit la vremea sa, partea cuvenită unuĭ dificient ar fi acum de bună samă cu mult maĭ mare.

Cine pórtă decĭ vina, că așa slab sînt ajutațĭ deficiențiĭ noștri? nime, de cât ér noĭ! Sinodul archidiecesan din an. tr. a ridicat taxele, ce sînt datorĭ a le solvi preoțiĭ, mult mĕ tem înse, că în același timp, a făcut să crescă și restanțele!

O altă plângere, fundată, de bună samă, e că după mórtea preoților, vĕduvele și orfaniĭ lor sînt slab ajutațĭ. Lucrul e fórte adevĕrat. Din cercularul Veneratuluĭ Consistoriŭ primit tot acum, aflu, că fondul acesta cresce în mod îmbucurător, averea luĭ la sfârșitul an. tr. a trecut peste 160 miĭ fl suma remasă pentru ajutarea vĕduvelor și a orfanilor a fost de 6434·74 fl. Ce se vine înse pe o biată vĕduvă rĕmasă adese fără nicĭ o avere? o nimica tótă: 36 fl. zi treĭ zecĭ și șésă fl.! Multe semne de esclamare ar trebui să maĭ adaug, spre a se dovedi micimea acesteĭ cifre. Cea maĭ mare sumă cu care s'a ajutat o vĕduvă, a fost de 132 fl. dar vĕduva acésta are 8 copiĭ. Se întórcem înse lucrul și pe cea alaltă parte, se vedem ce primesce un copil fără tată și mamă? o spun în coróne se arete maĭ mult: 36 cor. Nu mĕ dimit la reflesiunĭ, căcĭ acele, cu dura lor realitate ne-ar face și maĭ pesimiștĭ cum sîntem.

Vina și la acésta? se înțelege că ér noĭ sîntem! Dacă restanța de 2742 fl. pomenită maĭ sus, s'ar fi solvit la timpul sĕŭ, dóuĕ treimĭ ($^2/_3$) ar fi trecut la fondul vĕduvelor, și ast fel și suma disponibilă ar fi crescut destul de tare. Fondurile acestea staŭ în strînsă legătură unul cu cel alalt și prosperarea unuia e favoritóre și celuĭ alalt.

Închierea e limpede și ușóră, ea se impune: să ne folosim forțele nóstre pentru ajutarea nóstră. Să nu așteptăm grație și ajutor de la străin, căcĭ bunăvoința străinuluĭ nu se face nicĭ o dată fără un gând ascuns. Străinul ne ajută, pentru ca să ne pótă maĭ ușor îndulci, și pentru ca atuncĭ când are lipsă de noĭ să fim gata a-l asculta. Și ascultarea ce el o pretinde de la noĭ, adese, fórte adese, e egală, cu a tăia din trupul tĕŭ, a te face să-țĭ uițĭ de tóte tradițiunile tale și să te desparțĭ de ceĭ maĭ dragĭ aĭ tĕĭ!

Sper, că am fost priceput!

P. S.

La Roma și Paris.

Lucrările pentru aranjarea uneĭ călătoriĭ la Roma și de acolo la Paris se continuă cu mult succes.

Călătoria va sta din dóuĕ părțĭ. Întâia va fi un *peregrinaj la Roma.* Prețul unuĭ bilet de cl. I. dus și întors cu provisiunea întrégă pe 10 zile, costă 150 fl., cl. II. 120 fl. și cl. III. 70 fl.

A dóua, pentru *esposiția de la Paris*, va fi o continuare a celeĭ dintâiŭ. De la Roma, — *dacă se vor afla 30 inșĭ*, — grupa va merge la Neapol, unde se va face o escursiune pe Vezuv. De aci prin Florența, pasul St Gotthard la Paris, unde călătoriĭ rĕmân 7 zile. Călătoria acésta va costa, — înțelegêndu-se provisia întrégă, trăsurĭ, hotel, bilete la esposiție ș. a. — pentru cl. I. 470 fl. pentru cl. II. 360 fl.

Plecarea se va face la sfârșitul luneĭ Septembre, probabil la 26 n.

Prețurile se socotesc de la Pesta și înapoĭ. Până la Fiume se va călători cu trenul, de aci cu vaporul până la Ancona, și apoĭ ér cu trenul până la Roma. Un bilet de călătorie e valabil 45 zile.

De la Paris reîntórcerea se va face prin Elveția, Germania, Tirol, Viena, Pesta.

Orĭ ce informațiĭ maĭ detaiate dă cu plăcere Redacția „Uniriĭ", *carea aranjéză călătoria acésta*, și carea se va îngriji se procure călătorilor plăcerea și comoditatea cea maĭ mare.

Observăm, că relativ, prețurile sînt cu mult maĭ ieftine, de cât la călătoria regnicolară ce se aranjéză la noĭ în țară. Prețurile de călătorie se pot plăti și în rate lunarĭ.

Noutățĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Curatoratul bisericesc gr. cat. din Comana inferióră Vicariatul Făgărașuluĭ își ține de datorință ca în numele poporuluĭ gr. cat. din acéstă parochie a aduce mulțămită publică *Aneĭ Iuon Gridan* carea a donat bisericiĭ nóstre o cruce de metal, un aer de mătasă, un epatrafir negru de barșon, 3 perdele de barșon la ușile altaruluĭ și 4 perdele de dantelă la icóne, 2 candele de bronz, și acum o s. evangelie nóuă cu litere latine în preț de 25 coróne. Tóte acestea donațiunĭ le-a făcut din banĭ adunațĭ din serviciŭ onest și muncă dréptă pentru carĭ merită tótă lauda și recunoscința. Dumnezeŭ să-ĭ resplătéscă binefacerile făcute și să-ĭ dăruiască sănătate deplină și putere ca și pe venitoriŭ să maĭ pótă face ast fel de donațiunĭ și doresc ca esemplul frumos al respectiveĭ să-l imiteze și alțĭ poporenĭ din acéstă parochiă. Comana inferióră în 6 Martie 1900 cu tótă stima Iosif Pop paroch gr. cat. — Subscrisul în numele comunitateĭ bisericeseĭ gr. cat. din Saniosef (Poiana) comitatul Bistrița Năsĕud subscrisul prin acestea aduc cea maĭ cordială mulțămită Stimateĭ Dómne *Irina Pop*, vĕduva fostuluĭ notariŭ cerc. în loc Mafteiŭ Pop, care spre scopul edificăriĭ uneĭ bisericĭ în acésta parochiă a făcut următórele donațiunĭ în banĭ gata: Pentru sine a donat 100 coróne, pentru memoria soțuluĭ sĕŭ 200 coróne, pentru memoria ficelor sale Catarina și Maria mórte ca preotese 100 coróne; și în urmă pentru memoria fiuluĭ sĕŭ Leon mort ca cleric 100 coróne. În total 500 coróne. Priméscă stimata donatóre și pe acéstă cale asigurarea deosebiteĭ nóstre mulțămite, stime și recunoscințe. Saniosef în 5 Martie 1900. Ștefan Buzila preot. — În numele comitetuluĭ parochial gr. cat. din Cuhe pe cum și aceluia din Bocicoel îmĭ țin de datorință și pe acéstă cale a aduce mulțămită curatoruluĭ primar *Pintea Dumitrean* și fiuluĭ sĕŭ *Vasiliŭ Dumitrean* din Bocicoel; pe cum și credincioșilor evlavioșĭ din Cuhe *Vasiliŭ Mariș* cantor. *Ștefan Lazar* docinte gr. cat. în pensiune, *Cristofor Gociu* și *Iuon Buftea Sciopanul*, pentru că a binevoit a procura câte un esemplar din S. Evangelie cu litere latine de la tipografia archidiecesană din Blaș, în preț de câte 100 coróne esemplarul legătură de lux, în barșon de mătasă cu cadre de argint de china pe ambiĭ păreți, pe păretele prim ceĭ 4 Evangeliștĭ și cruce frumósă tot de argint de china, oftând acestor creștinĭ bunĭ viéță fericită de la Dumnezeŭ. Darul lor făcut spre mărirea luĭ Dumnezeŭ să le fie bine primit. Georgiŭ Balint preot.

Din Archidiecesă. Administratoriĭ parochialĭ: *Aurel Pop* din Jucul sup., *Basiliŭ Hopârtean* din Gădălin și *Ioan Petean* din Corpade, în district. Coșocna, — aŭ fost numițĭ *parochĭ*.

Denumire. Î. P. S. S. Episcopul de Oradea mare Michail Pavel a denumit de notar districtual al tractuluĭ protopopesc de Careĭ (cottul Sătmar) pe activul și harnicul paroch de Sân-Miclăuș dl Vasile Leșan, asesor consistorial și fost prof. p. o. la gimn. sup. de Beiuș. Instalarea-ĭ solemnă i-s'a făcut în 6 l. c. prin archi-diaconul de Sătmar și protopopul Dr Felician Bran, fiind de față dl Valerie Chiș Roșcan paroch în Istrăŭ și toțĭ poporeniĭ din Sân-Miclăuș, carĭ cu viĭ aclamațiunĭ l'aŭ gratulat pe parochul lor iubit din acest incident îmbucurător. La mulțĭ anĭ!

Esamen rigoros. Aflăm cu plăcere că clericul Ingoșan *Vasile Lohan* din seminarul central din Budapesta, în 12 crt. a trecut cu frumos succes peste rigorosul din studiul biblic și limbile orientale.

Catedrala din Sibiŭ. Comisia de esperțĭ esmisă pentru studiarea planurilor zidireĭ uneĭ bisericĭ catedrale, a distins cu mențiunea onorabilă 5 planurĭ și a premiat cu 2000 1500 și 1000 cor alte 3 planurĭ. Cel maĭ neesceptionabil s'a aflat planul architectilor din Budapesta Josef Kromer și Virgil Nagy, care e o fórte frumósă grupare a tuturor motivelor architectonice, fiind în miniatură o copie fidelă a bisericeĭ Sf. Sofiĭ din Constantinopol. Planul definitiv se va compune maĭ târziŭ, când se va alege și locul unde se va zidi catedrala.

Dărnicie. Ca o pildă vrednică de urmat reproducem scirea, că Luczenbacher Pál, membru al caseĭ magnaților, mort zilele trecute, a lăsat după sine o avere de aprópe 60 milióne cor. din carĭ *5 milióne le-a destinat spre scopurĭ culturalĭ și de binefacere.*

Serată literară. Casina română din Blaș aranjéză *Duminecă în 18 Martie prima serată literară*, care se va ține în sala de desemn, a gimnasuluĭ din loc. Începutul precis la órele 6 d. a. Prețul întrăriĭ 20 fileri. Program: 1. „Dorule", de Iacob Mureșan, cor mixt. 2. Disertație, cetită de dl Dr Iuliŭ Maniu. 3. Arie din „Catarina Cornaro", de Lechner, solo câutat de d-șóra Netti Vancea. 4. „Legenda Steĭ de la Rucăr", poesie de A. Macedonschi; declamată de d-șóra Elisa Bodocan.

† Părintele Didon, călugăr dominican orator distins, a repausat Marțĭ în Toulous, în vrîstă de 60 anĭ. S'a născut și studiat în Roma, și în curênd și'a câștigat renume cu frumóseleĭ vorbirĭ. În resboiul din 1870—71 s'a distins prin îngrijirea răniților. A scris maĭ multe opurĭ de valóre dintre carĭ un rĕspuns la cartea luĭ Renan despre „Viața luĭ Isus", care a fost tradus și în românesce de un Archiereŭ al bisericeĭ din România.

Necrolog. † *Basiliŭ Pop*, paroch în Cașva, distr. Reghin, a repausat la 18 faur n. în al 55 lea an al etățiĭ și 29. al preoțieĭ.

† *George Aron*, paroch în Șoroștin, distr. Blaș, a repausat la 25 faur n. în al 77 an al etățiĭ și al 42 al preoțieĭ. —

† *Iosif Pop de Leményi* preot în Remetea, diecesa de Gherla, a repausat la 12 crt. după un morb scurt, în anul al 67 lea al etățiĭ și 45 al preoțieĭ.

În vecĭ amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Păstoriul sufletesc în praxă

sau

Inviațiuni pentru preoți față de credincioșii bolnavi, din punct de vedere moral, pastoral, medicinal și hygienic.

(Fine.)

Tot așa de espus este preotul și atunci, când întră în casa mortului până când cadavrul nu e acoperit și respective când și unde e în datină a se prohodi (a se ceti rugăciunile de înmormîntare) ținêndu-se mortul descoperit, ceea ce causéză displăcere și grêță multora; aerul în anumit cerc se simte plin de putóre, și preotul ca și publicul din jur pot fi infectați și înveninați.

Muscile, carĭ și așa cu grêță le suferim, la atarĭ ocasiunĭ umblă pe fața și trupul mortuluĭ a dese trecut în putrediune, și ușor se póte ca cu aripile, piciórele saŭ cu acul lor atins de cadavru, atingênd fața nóstră saŭ mânile, prin o împunsătură saŭ dóră pe o mică spărietură ce eventual ar fi, se fim infectați ba și înveninați ca cum am fi chiar în o sală de secționare. Pentru aceea, recomand și e de insistat, pe lângă tótă iubirea ce o are cine va către iubiții seĭ, pe carĭ prin mórte iĭ perde, ca cadavrul în dată să se așeḑe în cosciug și dacă nu maĭ curênd, dar cel puțin când întră preotul în casă, orĭ la locul de îndeplinit funcțiunea religiósă, se fie de tot acoperit, căcĭ stropirea cu aghiasmă orĭ vin și recitarea cuvintelor psalmuluĭ 50: „stropimĕ-voiŭ cu isop . . .“ tot acela-șĭ efect îl va avé asupra sufletuluĭ, barĕm că va fi trupul închis.

La orĭ ce funcțiune și în decursul orĭ căreia, ba și în s. biserica, să se ferescă de curent de aer, și vara în decursul și sub durata uneĭ vremĭ saŭ tempestățĭ grele, se nu fie ferestrile saŭ ușa deschisă. Tragerea clopotelor în decursul furtuneĭ cu trăsnete și fulgere, în credință, că tragerea clopotelor va împrăștia vremea, să se sisteze pentru periclu de a nu fi trăsnit; să se esplice poporuluĭ, că orĭ cât ar crede cineva, că clopotul uneĭ saŭ alteĭ bisericĭ, despre care se crede că e sfințit pe vremĭ, în tempestățĭ nu póte opri tempestatea, ci dacă se trage clopotul, motivul este ca la auḑul sunetuluĭ luĭ, tótă ființa omenéscă să se plece la rugăciune înaintea Aceluia, care direge aniĭ și timpurile. Ar avé înțeles tragerea clopotuluĭ în decursul uneĭ furtunĭ, când clopotul ar fi așa de mare în cât prin mișcarea luĭ să fie în stare a produce așa marĭ oscilațiunĭ în aer, cât acesta să se misce până în regiunea norilor spre a-ĭ împrăștia și prin acea a depărta furtuna.

Curentul și aerul în mișcare fiind, dacă preotul sta față în față cu acela, va fi desastruos pentru organul de cântat. E consult a alege o posiție, în care fața preotuluĭ se fie scutită de acésta.

Stricăcios sănătățiĭ este și fumul prea mult de tămâie maĭ cu samă în bisericile micĭ, după ce și acest articlu nu se maĭ capĕtă veritabil, spre care scop, se recomanda procurarea de tămâia de la isvórele principale, unde nu aŭ interes a o amesteca cu rășină de brad etc., dar și veritabilă se fie, nu e recomandabil de a aprinde atâta, cât se te înădușéscă, de óre ce plămânilor numaĭ oxigenul le place.

Dăunos e și fumul luminilor din bisericĭ, maĭ ales, dacă sînt de sĕŭ saŭ și de cêră, dar aŭ feștile ca degetul și produc numaĭ fum. Și maĭ stricăcios e fumul ce ésă din luminile ce se sting, saŭ maĭ bine zis ard fără pară. Decĭ se recomandă arderea de luminĭ curate de ștearin.*) fie că se cumperă din averea bisericiĭ, fie că se aduc ca dar de către credincioșĭ, cum în genere e datină ṭiă, numaĭ cât să li-se spună că dacă scopul și intenția li curată și bună, și mijlocul se fie bun, și nu ca a luĭ Cain.

Sciut este, că peste tot e prescris ca preotul se însoțéscă cu cântărĭ și ceremoniĭ prescrise în ritul nostru, trupul mortuluĭ până la mormînt. O cale cât de scurtă la atarĭ ocasiunĭ, prin incordarea puterilor prin mers și prin cânt, încă e plină de ostenélă, și e resplătită stóla, orĭ cât de grasă s'ar părê unora, carĭ o privesc și cumpenesc cu cumpăna efectuluĭ lucrurilor trecătóre, și după care a dese trebue preotul se aștepte până o capĕtă. Cât de mare e însе ostenéla și de espusă sănătatea preotuluĭ, în căldură saŭ frig, ger și golătate, în o cale maĭ lungă către cimiteriŭ pe care une orĭ trebue să o facă de 2 și 3 orĭ pe zi, cu 3, 4, 5 și maĭ mulțĭ chilometri!

Ce desecare de forță fisică, ce șiróie de sudorĭ! Ce se facă? e chemarea luĭ, de la care nu se póte subtrage, că nu e iertat a se subtrage. Adauge la acésta încă mersul lin în tempo, apoĭ predică și iertăciunĭ. Se maĭ póte pofti maĭ mult!? și „ce am maĭ trebuit se fac vieĭ mele, și nu am făcut?“ zice s. Scriptură.

Un organism, ce nu are fericirea de a fi tare, de sigur nu își póte serba nice un iubileŭ de serviciŭ, fiind că orĭ se consuma total, orĭ în urma căldureĭ saŭ răceleĭ își contrage înainte de timp defecte, carĭ îl fac neapt de câștig și de serviciŭ, dacă nu a fost destul de precaut de a se sci conserva higienice, și apoĭ dacă cum va e lipsit și de mijlócele materialĭ, e ființa cea maĭ démnă de compătimit și cu drept zice: „zelul caseĭ tale m'a mâncat“!

Cel maĭ bun mijloc preservativ e precauțiunea, prin urmare după orĭ ce funcțiunĭ ostenitóre, e consult ca preotul se reîntórcă a casă, să se desbrace și se fie în linisce suplinind puterile perdute prin o masa întăritóre, dar moderată. Aflu de lipsă la acest loc a aminti, că după funcțiunĭ grele și respective după îngropăciunĭ în genere, preotul să nu se reîntórcă inmediat éră-șĭ la casa mortuluĭ la alte funcțiĭ, ce premerg în une locurĭ pomenelor; nice se mânce acolo orĭ se bé, fiind stricăcios sănătățiĭ proprie, pentru că trupul ostenit are adese lipsă de alte remediĭ și mâncărĭ întăritóre, nu ca de acelea, ce se servesc la atarĭ ocasiunĭ.

Nu e consult decĭ a participa în genere, dar maĭ vîrtos atuncĭ la pomene și din punct de vedere maĭ înalt de prudență pastorală: ca nu cum va organismul slăbit de ostenélă prin pofta orĭ trebuința de mâncare și beutură și gustarea acelora, vrênd nevrênd spre a face plăcerea ómenilor, să se pérdă tăria cumpĕtuluĭ și apoĭ publicul se supună la critică nu prea măgulitóre debilitatea preotuluĭ, ba cu privire la solvirea stoleĭ, se zică: maĭ póte se aștepte, că i-am dat de mâncat și de beut.

Tot din considerațiunĭ maĭ înalte e de dorit și se recomandă ca preotul nicĭ la ocasiunĭ de bucuriă, luând parte și voind se înalțe prin presența sa în casa cuiva nimbul bucurieĭ cutareĭ familiĭ, să nu fie activ întru tóte, ci prin tact și înțelepciune, să le scie tóte înfrîna și în cele ce ar voi alțiĭ se degeneréze, cu un cuvînt asistența luĭ se fie pasivă, ca se nu zică ceĭ rĕĭ de gură și criticĭ, ca „popa“ e popă numaĭ la s. altariŭ, de aci în colo e asemenea nóuă; atîrnă decĭ de la preot să se facă demn orĭ nedemn de asta zicală, eŭ cred că familiaritatea cu poporul pe alte căĭ se câștigă și susține, și prin jocurĭ și ospețe se strică și degradéză demnitatea, ce trebue să o avem orĭ și unde, chiar ca la s. altariŭ.

Pe cât e de necesară plămânilor inspirarea de aer curat, tot așa mare lipsă hygienică are pelea nóstră și tot corpul de îngrijire. Spre acest scop recomand vesminte corĕspunḑĕtóre nu numaĭ anutimpuluĭ ci și statuluĭ în care sîntem, că de și se zice că haĭna nu face pe călugăr, dar nicĭ călugărul de nu va fi aievea călugăr nu va puté impune. Pentru conservarea sănătósă a trupuluĭ și a peleĭ să se folosécă scaldele dese, și tușurile, frotările și spĕlarea cu apă maĭ cu samă a părțiĭ peptuluĭ, regulat séra și diminéța, maĭ ales după funcțiunĭ ostenitóre și maĭ des în timpurĭ de epidemiĭ, aceste sînt mijlóce preservative contra infectărilor, apoĭ de sine se înțelege că locuințele se fie sănătóse, mereŭ aerisate și curățite des. Apoĭ traiul moral, moderațiune întru tóte și pentru preot și popor și încredere în Dumnezeŭ și curaj.

Din cele espuse în general și în special în acésta descriere, ce ca tóte lucrările omenescĭ, își va avé defectele sale, totușĭ se vede clar, câtă sarcină grea de vocațiune și detorință, cum și de sciințe practice și cunoscințe psyhologice, cât tact și prudența pastorală, paciență, abnegațiune proprie, ba și neplăcerĭ, și suferințe, se recer de la preot, respective la câte e supus și expus, ca om, și păstoriŭ sufletesc în relațiunile cu trebuințele multifariĭ a poporuluĭ sănătos trupesce și moralo-sufletescĭ, dar maĭ vîrtos cu cel bolnav sufletesce și trupesce, cult orĭ necult; căcĭ preotul trebue se fie și pentru sine și pentru alțiĭ un fel de lexicon universal și conservând și promovând a sa fericire și sănătate orĭ bunăstare, se conserve și promoveze cu sacrificiul și periclul propriŭ a dese orĭ, și bunăstarea altora.

Oh! și de ar fi toțĭ ómeniĭ de o natură și cultură, ar trebui se te luptĭ numaĭ până aflĭ rețeta pentru unul și de aci tractarea ar fi uniformă, dar câte capete, atâtea păverĭ, câțĭ ómenĭ atâtea naturĭ, și a dese unuia iĭ strică chiar aceea, prin ce pe altul l'aĭ mântuit; și așa preotul trebue mereŭ se studieze ființa fie căruia în tóte fasele de viață, și condițiune, și apoĭ cu mare tact se purcédă la punerea în aplicare a mijlócelor de curare.

---

*) În punctul acesta nu ne unim cu dl Grapini După disciplina bisericiĭ grecescĭ, luminile, ce se ard la serviciŭ dumnezeesc, trebue să fie numaĭ de *cêră curată,* carĭ apoĭ nu fac fum. Dar despre acésta vom scrie în curund un tractat maĭ lung.

Şi când ast fel încordând puterile, şi jertfindu-te pentru mulţi, în loc de rĕsplată, veĭ lua ocară şi în loc de recunoscinţă şi mulţămită, batjocură, nu înceta, nu te descuragia, când scii şi eştĭ convins că tu aĭ sămănat sămînţă bună, şi peste nópte contrariul fericiriĭ a sămănat neghină, şi veĭ lucra şi maĭ de parte cu perseveranţă şi umilinţă, sciind că Dumnezeŭ e ajutorul tĕŭ, şi nu te veĭ teme de s'ar rĕsturna şi munţiĭ, avênd în inimă devisa: „agere et pati“, „ora et labora“! În timpul cât veĭ fi batjocorit pentru causa sfîntă a lucrăriĭ tale, aduţĭ aminte preotule a luĭ Christos că „fericiţĭ veţĭ fi, când vĕ vor batjocori şi vĕ vor alunga, şi minţind, vor zice cuvînt rĕŭ, în contra vóstră pentru numele meŭ! Bucuraţi-vĕ şi vĕ veseliţĭ, că rĕsplata vóstră multă va fi la ceriurĭ.“

Nicĭ să te cuprindă necas, dacă nu te vor asculta toţĭ în bunele tale intenţiunĭ, aŭ nu sciţĭ că zice Domnul: „de m'aŭ urît pe mine şi pe voĭ vĕ vor urî, de aŭ păzit cuvîntul meŭ şi al vostru vor păzi.“ s. Ioan XV. 20.

Ba privind lucrurile şi moravurile lumiĭ prin prisma adevĕrateĭ legĭ a Domnuluĭ Christos se pare aprópe de realisare cuvîntul profetic a s. evangelie: „că va veni vremea“ — când pentru apĕrarea s. religiunĭ, persóna preotuluĭ zelos, în loc de a fi stimată va fi atăcată — şi „cine va ucide pe unul din voĭ, i-se va păré că face slujbă luĭ Dumnezeŭ.“ s. Ioan XV. 28.

Orĭ cum se fie rĕsplata pămîntéscă, viaţa şi faptele tale fie sfinte, moralĭ şi „nu vĕ temeţĭ, zice Domnul — că eŭ am învins lumea!“ s. Ioan c. XVI.

Decĭ: „aşa să lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, că vĕdênd faptele cele bune, să preamăréscă pe Tatăl din ceriurĭ“!

Primiţĭ fraţilor, aceste micĭ inviaţiunĭ ce vi le dedic, cu aceea bunăvoinţă şi iubire, cu carĭ le-am espus aicĭ, nu pentru mărire şi lauda deşertă, ci spre salutea nóstră a tuturor celor ce avem o chiemare sfîntă, cum şi pentru edificarea şi lăţirea împărăţiĭ luĭ Dumnezeŭ. Şi dacă în astă lucrare am lăsat, orĭ uitat ceva, s'aŭ aţĭ presupus ceva maĭ bun şi maĭ perfect şi nu am sciut, orĭ chiar am greşit, aduceţi-vĕ a minte că: *„homo sum, et nil humani me alienum puto!“* Fie Dumnezeŭ binecuvîntat!!! — — —

Rodna nóuă la 10 Novembre 1899.

Pampiliŭ Grapini
preot gr. cat.

Silinţele de unire în Moldova către sfârşitul véculuĭ al XVI-lea.

(Continuare.)

La o lună şi jumătate după sosirea Iesuiţilor în Moldova trimise Petru pe marele sĕŭ camerar şi pe mareşalul ţĕriĭ Ieremie Movilă fratele episcopuluĭ Georgiŭ de Suceava în legaţie solemnă la noŭ alesul rege al Poloniei Sigismund III. Trimişiĭ trecură prin Lemberg. Acĭ avu Solikowski prilej de a se convinge despre zelul luĭ Bruti pentru causa catolică. „Numaĭ acuma,“ aşa scrie dînsul în 14 Decembre 1588 cardinaluluĭ Montalto, [1]) „numaĭ acuma făcuĭ cunoscinţa personală a domnuluĭ Bruti, a căruĭ evlavie estraordinară, zel fără sémĕn şi dor ardĕtoriŭ de a rĕspândi după putinţă credinţa catolică, nu numaĭ fac îndreptăţit lucrul acela, pentru care m'am rugat,“ adecă titlul de „apĕrătoriŭ al credinţeĭ“, „ci şi o distincţie cu mult maĭ mare şi maĭ onorifică. Spiritul luĭ, creat spre lucrurĭ marĭ şi sublime, pare întru tóte a urmări singur acest scop: propagarea catolicismuluĭ, şi a nume nu numaĭ în Moldova, ci şi în cele maĭ multe din provinţele cele alalte supuse Porţiĭ.“ A fară de epistolele principeluĭ către regele Polonieĭ şi către senatorĭ trimişiĭ maĭ duceaŭ cu sine şi epistole către Papa şi către nunţiul. Petru încredinţézâ pe Papa, [2]) că în urma lucrărilor Franciscanilor şi Iesuiţilor, pe carĭ din urmă dînsul îĭ primesce în chipul cel maĭ onorific şi-ĭ ajută cu mână largă, bisericile catolice ale Moldoveĭ staŭ deja pe temeiurĭ aşa de solide, cât nicĭ o dată nu vor maĭ fi despărţite de la trupul comun al sfinteĭ biserici. Bucuros ar fi trimis la Roma o legaţie, carea să descopere sfîntuluĭ Părinte sentimentele luĭ cele maĭ adâncĭ de mulţămită şi de ascultare faţă cu sfîntul Scaun. Dară timpurile rele nu-ĭ daŭ putinţa de a pune la cale împlinirea dorinţeĭ acesteia. Sfîntul Părinte priméscă decĭ măcar pe cale epistolară încredinţarea supuneriĭ luĭ. — Încă şi maĭ mult stîrniră mirarea şi bucuria luĭ Solikowski epistolele episcopuluĭ de Suceava Georgiŭ Movilă. Acesta esprimă maĭ întâiŭ mulţămita sa pentru bunăvoinţa, cu care a întimpinat pe Petru Schiopul, şi apoĭ urméză: „Ce privesce starea de acum a bisericilor catolice din provinţa acésta, ele sînt deja curăţite de rătăcirile cele fărădelege, şi eŭ parte în vîrtutea oficiuluĭ meŭ şi din veneraţiunea, carea o nutresc faţă cu biserica catolică, parte la porunca principeluĭ, a preagraţiosuluĭ stăpânuluĭ meŭ, îmĭ daŭ tótă silinţa, ca rătăcirile o dată stîrpite să nu se maĭ ivéscă din noŭ. A bună samă nu meritul cel maĭ mic întru apĕrarea şi rĕspândirea catolicismuluĭ îl are Vartolomeiŭ Bruti; luĭ îĭ sînt decĭ toţĭ ceĭ evlavioşĭ cu multă mulţămită, dar încă cu şi maĭ multă Franciscanilor şi Iesuiţilor, pe carĭ îĭ iubim şi-ĭ venerăm în chip de tot deosebit. Fiind că decĭ vĕd biserica catolică aşa de fericită sub pontificatul Sfinţieĭ tale, nu pot, să nu mĕ bucur întru inima mea. Dorinţa inimiĭ mele a fost în tot de una, să te cercetez pe Sfinţia ta şi să-ţĭ sărut sfintele picióre. Dară fiind că acésta nu s'a putut din causa datorinţelor celor grele ale oficiuluĭ meŭ, la care bine a plăcut luĭ Dumnezeŭ, să mĕ cheme nu de mult, nu am voit, să scap prilejul de a declara măcar prin scrisórea acésta ascultarea mea Sfinţieĭ tale, căreia mĕ supun în chipul cel maĭ umilit . . . cu rugarea, ca de acum înainte să mĕ privéscă şi recunóscă de fiul cel maĭ ascultătoriŭ al sfinteĭ biserici catolice romane (cui me humillime subiicio supplicoque eaedem, ut . . . me pro filio obedientissimo Sancte Ecclesiae Catholicae Romanae de hinc habeat et agnoscat).“ [3]) — Tot cam aşa sună şi epistola luĭ către nunţiul apostolic. [1]) „Nu voiŭ întrelăsa nimica,“ aşa încredinţéză între altele pe Hanibal, „ce ar puté, să fie de folos spre mărirea luĭ Dumnezeŭ şi a sfinteĭ biserici catolice; éră ce privesce pe Franciscanĭ şi pe Iesuiţĭ, voiŭ purta de eĭ grije, pe cum pórtă un tată de prunciĭ sĕĭ.“

De la Lemberg trimişiĭ îşĭ îndreptară paşiĭ către Brzesc, unde petrecea pe atuncia regele cu curtea sa. Pe cale imanuară epistolele adresate Papeĭ şi nunţiuluĭ din Polonia în Zamosc secretariuluĭ legatuluĭ papal Aldobrandini, care chiar pe atuncia absenta. [2]) În urmă ajunseră către sfârşitul luĭ Septembre în Brzesc. Acolo avură parte de o primire prietinósă şi binevoitóre şi transpuseră epistolele, ce le aveaŭ încredinţate pe sama luĭ Sigismund şi pe a senatorilor, pe cum şi doĭ caĭ arabĭ, pe carĭ ĭ-a trimis Petru regeluĭ ca dar.

* * *

(Va urma.)

[1]) Theiner l. c. n. 57. p. 50.

[2]) În epistola datată din 3 Octobre 1588 (Theiner l. c. n. 16. p. 13).

[3]) În scrisórea datată din Suceava 15 Octobre 1588 (Theiner l. c. n. 52. p. 46).

[1]) De acela-şĭ dat (Theiner l. c. n. 52. p. 47).

[2]) Cf. Theiner l. c. n. 54. p. 47 ur.

Contra alcoolismuluĭ.

În şedinţa a IV. a Sinoduluĭ archidiecesan celebrat an. tr. reînoindu-se hotărîrile anterióre luate în canonul 34 al sinoduluĭ din 1869 pentru combaterea şi stîrpirea alcoolismuluĭ, s'a decis să se încerce înfiinţarea reuniunilor de temperanţă. Tot pentru combaterea acestuĭ viţiŭ am credut de potrivit să reproducem în următórele o parte din pastorala cardinaluluĭ archiepiscop de Breslau Dr Kopp care aduce aşa puternice şi bine alese argumente.

Ĕtă partea acésta:

„Beţivul strivesce lucrarea raţională a sufletuluĭ sĕŭ; priceperea se turbură pe încetul, şi chiar şi în clipele treze e confusă ordinea gândurilor luĭ, ceea ce o dovedesc deja şi cuvîntările luĭ cele făr de legătură. Închipuirĭ fioróse îl nelinişteşc ziua şi nóptea, şi icóne spăimîntătóre îl însoţesc pretutindenia. Aşa trăesce el aşa zicênd o viaţă făr de consciinţă de sine. Dar în ce chip scade lucrarea minţiĭ, în tocmaĭ aşa se perde pe încetul şi energia voinţeĭ, şi libertatea hotărîriĭ se năduşe. Omul încetéză a maĭ fi liber; ruşinósa patimă ţine singură stăpânia. El încetéză a se maĭ face consciŭ de ruşinea sa, i-se perde sîmţul de onóre, ba chiar şi orĭ ce sîmţ moral. De aceea nicĭ societatea omenéscă nu-l recunósce maĭ mult de membru deplin îndreptăţit; legea civilă îl desmaioreniséză şi-ĭ denégă capabilitatea de a sevârşi lucrărĭ valide după lege, de óre ce beţivuluĭ îĭ lipsesce consciinţa responsabilităţiĭ sale şi libertatea voinţeĭ, aşa dară aceea, ce constituesce esenţa omuluĭ şi-ĭ împărtăşesce înalta luĭ dignitate. Dóră sufletul îĭ e năduşit de totuluĭ tot în patima cea dobitocéscă, şi numaĭ trupul maĭ trăesce. Dară cum? Caută numaĭ la înfăţişarea esternă a beţivuluĭ, — nu voiŭ, să zic, că în starea cea îngreţoşătóre a beţieĭ, ci după aceea, după ce s'a trezit dintr'însa. Ochiĭ îĭ sînt neliniştiţĭ şi plin de foc înfiorătoriŭ; membrele îĭ tremură şi-ĭ tresar neîncetat; graiul îĭ e nesigur, faţa îĭ e umflată, paşuluĭ luĭ îĭ lipsesce tăria hotărîta, — tóte îţĭ daŭ, să înţelegĭ, că organismul trupesc i-se descompune, pentru că într'însul lucră otrava

alcoolului. Aşa se dejosesce beţivul mai tare de cât animalul, stînge tot semnul dignităţii sale omenescî înăscute, şi nefericita patimă se face aşa pe sama luî ghîde al trupuluî şi al sufletuluî. Dară nu singur numaî pe sama luî, ci şi pe a familieî luî.

„Iubiţî diecesani! Ce privelişte îmbucurătóre e o casă, în care stăpânesc ordinea, curăţenia, religia şi moralitatea, fie ea chiar şi numaî casa unuî lucrătoriŭ sěrac! Locuinţa luî va fi modestă, dară ea totuşî cuceresce inimile cercetătorilor prin curăţenia, ce stăpânesce într'însa; pretutindenia vedî într'însa ordinea cea maî îngrijită; cruce şi icóne şi amintirî religióse împodobesc curăţiţiî eî păreţî. Îmbrăcămintea bărbatuluî, a femeiî şi a pruncilor e simplă, dar curaţică. Mâncarea încă e simplă, dar gătită cu isteţime şi cu grije iubitóre şi e sănătósă şi de ajuns. Preste tóte varsă moralitatea şi omenia farmecul sěŭ, şi pretutindenia stăpânesce pace, dragoste şi unire. — Bărbatul merge cu gând bărbătesc şi vesěl la lucrul sěŭ consciŭ fiind, că el îî dă pânea cea de tóte zilele pe sama la al luî; muierea ocârmuesce într'aceea cu sirguinţă în casă, pentru ca să gătéscă soţuluî un adăpost plăcut şi cu cruţarea sa să înmulţéscă câştigul luî. Amîndoî se silesc, să sădéscă cu cuvîntul şi cu pilda în inimile cele primitóre ale pruncilor sěî vîrtuţile acelea, carî îî împodobesc pe eî înşi-şî. De aceea se înţeleg soţiî în dragoste şi încredere şi-şî sînt unul celuî alalt spre mângăiare şi sprigin în zile bune şi rele; de aceea caută pruncii la părinţî cu reverinţă şi alipire fiéscă. Vedeţî, ast fel de familiî, fie ele sěrace orî bogate, sînt icóna adevěrateî fericirî, o podóbă şi binecuvîntare pe sama societăţiî omenescî.

„Să căutăm înse la icóna opusă, ce ne-o îmbie o familie, în care stăpânesce beţia. Şi a nume să căutăm maî întâiŭ la icóna caseî unuî lucrătoriŭ, care s'a supus patimiî nefericite a beţieî. Ce impresie spăimîntătóre face asupra nóstră locuinţa luî cea sěrăcăciósă! Neordine şi necurăţie se arată pretutindenia. Păreţiî sînt goî şi pustiî, ferestile sînt sparte şi cârpite; puţinele mobile sînt frânte şi negrijite; bărbatul, muierea şi pruncii sînt învěliţî în zdrenţe; pretutindenia vedî lipsă şi miserie. Sosesce timpul mâncăriî, şi soţieî şi pruncilor le caută, să aştepte pe tatăl de familie; sosirea luî cea nepunctuală măresce mameî grijea de gătirea mâncăriî şi chinuesce pe pruncî făcêndu-î, să flămîndéscă. La acestea se maî adaug erupţiile de brutalitate, carî turbură pacea casnică şi de multe orî nu cruţă nicî chiar sănătatea membrilor familieî. Cât de mare trebue, să fie tăria sufletuluî şi a credinţeî în o muiere, dacă ea sub greutatea împrejurărilor acestora nu-şî perde curajul, ci dă vitejesce pept cu stările acestea triste! Dară de cum va se dă învinsă şi se aruncă în desperare, atuncia întrégă viaţa casnică trebue neapěrat, să se strivéscă: beţivul trage după sine în perire şi pe soţie-sa şi pe pruncii sěî. — Dară am greşi, dacă am supune, că beţia e respingătóre întru manifestările sale numaî atuncia, când pustiesce viaţa casnică a unuî lucrătoriŭ; ea e tot aşa de respingětóre şi atuncia, când spurcă o casă, în care ar fi, să locuéscă o cultură şi civilisaţie maî înaltă. Necumpětul e a bună samă tot aşa de vrednic de dispreţ, îndeletnicéscă-se cu vinars orî cu alte beuturî, şi nicî o posiţie socială nu are îndreptăţirea de a nesocoti regulele legiî morale creştinescî şi de a face privilegiî de ale sale din convenirî de acelea, carî se împodobesc cu numele de convenirî sociale, dar în urma urmelor nu sînt alta de cât convenirî de beţie. Orî dóră beţia e numaî la lucrătoriŭ isvorul miserieî casnice şi a decădinţeî economice? Nu este ea un ast fel de isvor şi la ómeniî de alte condiţiî? Orî pe unde stăpânesce patima beţieî, pretutindenia descompune şi strivesce ea tóte raporturile, şi ce e încă şi maî trist, urmările nu se mărginesc numaî la beţiv şi la cercul maî restrîns al familieî luî, ci se respândesc de parte preste societatea omenéscă.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Revista economică“, organ pentru societăţî finanţiare şi comerciale. Anul II., Nr. 3. cu următoriul sumar: Banca austro-ungară. — Teoria asigurărilor asupra vieţiî, de I. Lăpědatu. — Pactul austro-ungar: Situaţiunea tesaurului public din 1868—1869. — Jurisdicţiune: Prescripţiunea depositelor spre fructificare; Dreptul de a domicilia cambia; Legitimarea posesorului cambial; Condiţiunile de asigurare; Hotărîrî ale tribunalului suprem administrativ. — Afacerî de dare: Timbrarea conturilor; Ştergerea timbrului de inserţiunî şi călindare. — Agricultură: Situaţiunea agricolă; Prelegerî economice în Selişte; „Reuniunea economică în Orăştie“; Seminţe gratuite. — Comerciŭ: Escomptarea pretensiunilor de condică; Din raportul pe 1898 al camereî comerciale şi industriale din Arad; Rapórtele camerelor comerciale. — Comunicaţiune: Nóuă calcul[illegible] de timp la căile ferate; Taxa telegramelor expres; Flotilele comerciale ale lumiî în 1899; Venitele căilor ferate române în anul 1899; Industrie: Birou regnicolar pentru mijlocirea de lucru pe sama lucrătorilor industrialî; Întreprinderî industriale nóuě în 1899. — Revista finanţară. — Cronică. — Literatură. — Tragerî la sorţî. — Bursa de efecte din Viena. — Bursa de efecte din Bucurescî. — Bursa de mărfurî din Budapesta. — Inserţiunî.

Revista ilustrată enciclopedică, „Gazeta Săteanuluî“, Anul XVII., Nr. 2. cu următoriul sumar: Ce pot faptele. — „Moldo-România“. — O deprindere rea a orăşenilor. — Caiî Româncscî. — Sfaturî Medicale. — Trecerea Oceanuluî Atlantic în treî zile. — Conjunctivita granulósă. — Viéţa în regiunile polare. — Cronica Agricolă. — Sciri diferite agricole. — Corespondenţă din Statele-Unite ale Americeî. — Desordinea sufletéscă (morală) ce bântue societatea nóstră. — Buletin comercial. — Bibliografiî. — Miscellanea.

Inserţiunî: Sfînta Cecilia. — Durerea mumeî. — Secţiune longitudinală a vaporuluî Gresham. — Partea dinainte a vasuluî. — Tăetura vasuluî. — Orzoaica Hanna-Pédigrée de Moravia. — Ověsul alb de Ligowo-ameliorat. — Părîngul. — Spic de Păring. — Sparceta. — Păstare cóptă de Sparcetă. — Sěmînţă de Sparcetă vědută în faţă; idem vědută din o parte. — Tăetură transversală a păstăreî de Sparcetă. — Fleola saŭ Timoftica de livadă. — Tortelul saŭ Cuscuta stringênd o tulpină de Luţernă. — Caricatura zileî: Circ anglo-boer. — Puntea Alexandru al III-lea.

A apărut şi se află de vîndare la **Tipografia seminarială din Blaş:**

Istoria legiî nóuě de Dr V. Szmigelski, tomul I. Tinereţele luî Isus. Isus ca profet, 399 pag. preţul 4 cor. tomul II. Isus ca preot, 320 pag. preţul 3 cor. 40 fil. Şi în tomul al doilea apărut acum întâlnim acelaşi stil plin de frumseţă, aceeaşî limbă românéscă curată, aceeaşî admiraţiune şi încântare pentru faptele mărete sěvîrşite de Omul-Dumnezeŭ în ultima sěptěmână petrecută pe pămînt. Şi venitul ce va realisa din cartea acésta autorul îl destinéză fonduluî provincial de salarisare la care dînsul a pus basă.

Recomandăm istoria acésta cu tot deadinsul ca pe o scriere necesară şi fórte folositóre fie căruî adevěrat creştin.

Dr Victor Szmigelski: **Ermeneutica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi. Blaş 1899. pag. 180. preţul 2 cor. Ca şi de la cele alalte publicaţiî ale sale dl autor destinéză şi venitul acesteî publicaţiî pentru formarea unuî fond provinţial de salarisare a preoţilor şi învěţătorilor. Manualul e destinat pentru facultăţile de teologie, dar póte fi de folos şi celor carî se ocupă cu studiul sf. Scripturî.

„Ben Hur“, de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom II. 508 pag., preţul broşurat 1 fl. 45 cr. Blaş. Tipografia seminariului archidiecesan. 1898.

Posta Redacţiunii. Preaon *Victor Poruţiu*, protopop în Oraviţa. În suma de 470 resp. 370 fl. cât costă un bilet de călătorie până la Paris, să înţelege şi calea până la Roma, cu întreţinerea de 10 zile ş. a. Aşteptăm să Vě însinuaţî cât maî mulţî din părţile acelea, şi maî ales ne ar plăcea, dacă între ceî însinuaţî s'ar afla câţî va ţěranî chipeşî din părţile Oraviţeî, ca să vadă străiniî ce frumóse chipurî românescî sînt aci Salutărî frăţescî! Dluî *Dr Stefan Erdélyi*, Orăştie. Redactoruî şi scriitoriul „Mărţişoruluî“ mulţumesc pentru frumósele „mărţişóre“ trimise. De am avé ocasiune să o facem cât de a dese!

Editor şi redactor rěspundětor:

Aurel C. Domşa.

Tipografia Seminariuluî archidiecesan.